

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
nám. Curieových 901/7
116 40 Praha 1

V Praze, dne 23. 5. 2022

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Václava Kmenta „Pohledávka a dispozice s ní“

Na základě rozhodnutí děkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy jsem byl ustanoven oponentem disertační práce disertanta Mgr. Václava Kmenta na téma „Pohledávka a dispozice s ní“. K oponentuře mi byla předložena jmenovaná disertační práce, kterou disertant zpracoval pod vedením školitele doc. JUDr. PhDr. Davida Elischera, Ph.D., o celkovém rozsahu 136 strany.

Aktuálnost tématu

Téma je aktuální, protože i když bylo mnohokrát zpracováno, stále se objevuje aplikační problém související zejména s dispozicemi s pohledávkou.

Náročnost tématu

Jedná se o středně náročné téma, které v sobě zahrnuje nutnost hluboké znalosti soukromého práva. Vědeckými metodami, které se nabízejí při zpracování tématu, jsou analýza, komparace, a nejnáročnější metodou při zpracování tohoto tématu je syntéza.

Hodnocení práce

Autor práce se nezabývá pouze pohledávkami a dispozicemi s nimi, ale přináší výklad téměř celé obecné části závazkového práva.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, přinesl mnoho nového rovněž do závazkového práva. Občanský zákoník důsledně vychází z věty, kterou ve třetí knize Učebnice práva začíná Gaius pojednání o obligacích, a to „*Omnis enim obligatio aut ex contractu aut ex delicto nascitur*“ (Každá obligace vzniká buď ze smlouvy, nebo z deliktu). Tato dichotomie má původ v Aristotelově rozdělení jednání na dobrovolné a nedobrovolné. Zatímco absolutní práva jsou výrazem rigidity a stability právních poměrů, jsou relativní majetková práva, tedy závazky, výrazem mobility, flexibility a elasticity právních poměrů.

Funkcí závazkového práva je směna statků, při které je potřeba součinnost jiných osob. Zatímco věcná práva reprezentují stabilitu a rigiditu právních poměrů, představuje závazkové právo flexibilitu právních poměrů. Závazek (obligace) je právní poměr, v němž jeden subjekt má postavení věřitele (kreditora), tj. toho, kdo má právo od druhého něco požadovat (pohledávka), a druhý subjekt má postavení dlužníka (debitora), tj. toho, kdo je povinen věřiteli to, co je věřitel oprávněn od něho žádat, poskytnout.

Občanský zákoník bohužel tuto terminologii důsledně nedodržuje a v některých případech používá termín závazek ve smyslu povinnost či dluh (např. § 2184 odst. 1., § 2470, § 2484).

Pohledávkou se v závazkovém právu rozumí to, co má být plněno, tedy subjektivní právo (oprávnění) jednoho subjektu (věřitele) závazku požadovat od druhého subjektu téhož závazku (dlužníka) určité plnění, tedy dluh, tj. požadovat od něho, aby něco dal (věc) či něco konal, anebo něco nekonal, tj. opomenul či strpěl. Stane-li se pohledávka dospělou, stává se i nárokem, tzn. lze ji s úspěchem vymáhat soudně neboli ji autoritativně vynutit.

Práce se zabývá i zastavením pohledávky. Zastavit lze pohledávku, kterou lze postoupit jinému. Je-li zástavou pohledávka zástavního dlužníka za zástavním věřitelem, pohledávka a dluh nezanikají splnutím osoby věřitele a dlužníka (§ 1335). To má praktický význam zejména, je-li zástavním věřitelem peněžní ústav, u něhož má zástavce vedený účet a pohledávky z tohoto účtu jsou ve prospěch peněžního ústavu zastaveny. Peněžní ústav je totiž sice zástavním i osobním věřitelem, ale ve vztahu k pohledávkám z účtu u peněžního ústavu vedeného je v postavení dlužníka.

Před dospělostí zajištěného dluhu může dlužník plnit na zastavenou pohledávku jen nedílně zástavnímu věřiteli i zástavnímu dlužníku. Takové nedílné plnění si lze však stěží představit. Autor práce se však k tomuto problému nevyjadřuje.

Hlavním nedostatkem práce je, že se jedná o práci pouze kompilační, která shrnuje základní českou literaturu týkající se obecné části závazkového práva. Práce je toliko vzhledem autora do problematiky, aniž by něco vlastního přinášela. Zarážející je také naprosto nedostatečné použití zahraničních pramenů. Přitom zejména v německé odborné literatuře existuje na toto téma relativně hodně monografií (např. *Zivilrechtliche Ansprüche: Handbuch für Praxis und Studium Gebundene Ausgabe* od Sybylle Hofer, nebo *Actio, Anspruch, subjektives Recht* od Johanenese Buchheima.)

Autorem použitá literatura je tak pouze částečně odpovídající. Grafická úprava je na dobré úrovni. Práce by si zasloužila jazykovou a stylistickou korekturu. Na straně 29 se například setkáváme s větou: *„Ačkoliv věcně právní účinky takové zápisy de lege lata nemají, může mít zápis vliv na dobrou víru nabyvatele podílu nebo případně potenciálního zástavního věřitele, který by usiloval o zřízení zástavního práva k podílu zatíženému zákazem zřízení zástavního práva ve svůj prospěch.“* Tato věta je buď nesrozumitelná, nebo vyloženě nesprávná.

V rámci celkového hodnocení disertační práce lze uvést, že se jedná o práci kompilační využívající pouze základní literaturu a minimum judikatury. Použitá skromná zahraniční literatura se tématu práce týká pouze okrajově.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Je rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 9.9.2020, sp. Zn. 31 Cdo 684/2020 vyčerpána definice pohledávek nejistých a neurčitých?

Doporučení práce k obhajobě:

Práci doporučuji k obhajobě.

doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.

